βιάστηκαν νὰ ξαναμποῦνε στὸ καράβι τους καὶ νὰ κάνουν πανιά...

Ἀπὸ τὴν ἐπισκέψη του αὐτή, ὁ Βυρων κρατησε στὴ μνήμη του τὴν ὑπέροχη ζωγραφιὰ τοῦ Σουνιου καὶ τὸ ἀντικρυνὸ ὄραμα, ποὺ τὸ βρίσκουμε στοὺς πρώτους στίχους τοῦ «Ἀλιαουρ». Ὁλοκερο τὸ ἐπικὸ ποίημα εἶναι μεταφρασμένο ἀπὸ μιὰ παλιὰ Ἑλληνίσσα λογία, τὴν Αἰκατερίνη Δοσιου, κόρη τοῦ τραγικοῦ ἐκείνου Ἀλεξανδρου Μαυροκορδάτου. Εἶναι ἡ ἰδια ποὺ μετέφρασε ἀργότερα καὶ τὸ περιφημο «Ἁγίασμενο Βάζο» τοῦ Σουλλυ Πρυντωμ. Ἤξερε τὴν ἀρχαια Φιλολογία καὶ πέντε Εὐρωπαϊκες γλῶσσες. Ἀλλοίμονο, καὶ τὴν καθαρευουσα !...

Ὁ Βυρων, κοιταζοντας τα νησιὰ ποὺ κλεινουν τὸ ἡμικύκλιο τῆς γλαυκῆς ρενταγιας, λεει :

Ὅστις ἀπὸ τοῦ Σουνίου τὴν λοφώδη παραλίαν
τα παρατηρεῖ, τοσαύτην ἀπολαυει εὐτυχιαν,
ὥστε θελγητρα ευρισκει κ' εις αὐτὴν τὴν ἐρημίαν.
Ἄπειροι ἐδω καθρεπται τῆς θαλασσης κατοπτριζουν
τῶν βουνῶν τὰ περιξ ὕψη, καὶ μὲ τουτων χρωματιζουν
τὰς ραφας τὴν μειδιῶσαν πεδιάδα τῶν ὑοάτων,
ὅσα την Ἐδὲμ της Ἔω βρέχουν μὲ τὰ κύματά των....

Τὸν καιρὸ ποὺ ἀνέβηκε ἐδῶ πάνω ὁ Ποιητής, τὸ Σουνιο ἦταν ὄχι μόνο ἀπλησίαστο καὶ ἀκατοίκητο, ἀλλὰ καὶ γεμᾶτο φείδια. Ὄχεντρες καὶ δεντρογαλιὲς κι' ἄλλα σερπετὰ φώλιαζαν μέσα στοὺς θάμνους καὶ στὰ ἐρείπια τοῦ Ναοῦ, σὲ μεγάλο πλῆθος. Ὡς τόσο, ὁ τολμηρὸς Βρεττανός, ἀψηφώντας ὅλους τοὺς κινδύνους, ἐχάραξε τ' ὄνομά του, κ' ὕστερα, ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ τοὺς Ἀρβανίτες του, μπαρκαρίστηκε πάλι γιὰ τὸν Πειραία. Σήμερα, βλέπουμε τ' ὄνομα αὐτὸ κορνιζαρισμένο μ' ἕνα κόκκινο τετράγωνο καμωμένο ἀπὸ...λαδομπογιά, γιὰ νὰ ξεχωρίζῃ. Κάτω ἀπὸ τ' ὄνομα τοῦ Ποιητὴ τοῦ «Δὸν Ζουάν», ἐδιαβάσαμε ἓν' ἄλλο : ΑΓΛΑΪΑ. Κάποια φοιτήτρια, κάποια μοδιστρούλα, ποιὸς ξέρει... Ὅλος ὅμως ὁ ἀρχαῖος Ναός, ὅλα τὰ μάρμαρα, εἶναι κατασπαραγμένα ἀπὸ σκαλίσματα, παλιὰ ἢ νέα. Ὑπάρχουν ὀνόματα σὲ ὅλες τὶς γλῶσσες, σὲ ὅλα τὰ μεγέθη· καὶ χρονολογίες ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ 1803 καὶ φτάνουν στὸ σωτήριον ἔτος 1934, κι' ἂς λέῃ ὁ σχετικὸς πίνακας ὅτι **«ἀπαγορεύεται ἡ ἀναγραφὴ ὀνοματων ἐπὶ τοῦ Ναοῦ»**. Οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ εἶχαν ἁμαρτίες. **«Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν...»**.

Βλέπουμε ἕνα κοσμικὸ ζευγάρι, ποὺ προχωρεῖ ἀνάμεσα στὶς κολῶνες. Εἶναι ἕνας νέος κύριος καὶ μιὰ κυρία ἀξιοθαύμαστης καλλονῆς. Ἤρθαν κομψοί, καλοντυμένοι, γεμᾶτοι εὐτυχία καὶ ἔρωτα, σὲ μιὰ λαμπρὴ καντιλλάκ... Προχωροῦν καὶ ψάχνουνε μὲ τὸ μάτι... Ἄξαφνα ἐκείνη λέει «νάτο!», καὶ δείχνει ἕνα μάρμαρο. Δυὸ ὀνόματα εἶναι χαραγμένα, κοντὰ - κοντά: ΠΕΤΡΟΣ —ΕΛΕΝΗ, 1932. Θὰ εἶναι, ἴσως, ἡ πρώτη τους ἐπίσκεψις. Στέκονται, κοιτάζουν τὴν ἐπιγραφὴ συγκινημένοι, ἔπειτα ὁ ἕνας τὸν ἄλλο τριφερά, χαμογελοῦν καὶ κατηφορίζουν. Πηγαίνουν στὸ γειτονικὸ ἐστιατόριο τοῦ Τουρισμοῦ νὰ φᾶνε. Ἄς πηγαίνουν. Ἐκεῖ τοὺς περιμένει ἐκδικητικὴ ἡ τρίαινα τοῦ Ποσειδῶνος μὲ τὴ μορφὴ τοῦ λογαριασμοῦ !...

* * *

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ζὰν Μωρεάς, ὁ Ἑλληνογάλλος ποιητὴς τῶν «Στροφῶν», ἦρθε κάποτε προσκυνητὴς ἐδῶ πάνου. Καὶ σὲ τρία τετράστιχα διαλάλησε τὸ θαυμασμό του. Εὐχαριστῶ καὶ δημοσία τὸ φίλο μου κ. Τέλλο Ἄγρα, ποιητὴ ἐπίσης εὐγενικό, ποὺ θέλησε νὰ φιλοτεχνήσῃ, ἐπίτηδες γιὰ τὸ ἄρθρο τοῦτο, τὴν παρακάτω νέα μετάφραση τῆς Μωρεαδικῆς στροφῆς :

Σούνιον, στῶν ὁμορφότερων τῶν οὐρανῶν τὸν τόπο,
Σούνιον, ἀσύγκριτο ἀκρωτῆρι,
στὸ πνεῦμα, στὴν ψυχή, σ' ὅλη τὴ δόξα τῶν ἀνθρώπων
καὶ λίκνο ἐσὺ καὶ κοιμητῆρι !
Ἄχ, νέος ἀκόμα, ἄλλους καιροὺς—ὅταν ἐξαίσια ἡ μέρα
νικᾶ καὶ βγαίνει ἀπὸ τὰ σκότη—
σαῖτα ἡ ὄψη σου, ἔδραμε νὰ μοῦ πληγώσῃ ὡς πέρα
τὴν τόλμη τῆς καρδιᾶς τὴν πρώτη.
Στάλαζε τὸ αἷμα σου, καρδιά! Κ' ἐσέ, ὄραμα θανάτου,
νὰ σὲ κρατῶ μαλαμματένιο :
κάτου, ὁ γλαυκὸς καὶ σταχτερὸς ὁ πόντος κι' ἀψηλά του,
ἀρχαῖο ναὸν ἐρειπωμένο.

* * *

Ἐμεῖς οἱ δυὸ καθήσαμε ὅλη τὴν ἡμέρα, ἐκέτες τῆς Ἀπολυτρώσεως, στὸ χαμηλὸ διάζωμα τοῦ Ποσειδωνίου Ἱεροῦ. Μὲ τὴν ψυχὴ συγκεντρωμένη στὰ μάτια, κοιτάξαμε, ὧρες πολλές, τὴν ἀντικρινὴ ὑγρὴ βεντάγια μὲ τὴν ἀλαργινὴ νταντέλλα τῶν νησιῶν της.

Οἱ ἄλλοι εἶχαν σκορπίσει στὸ δάσος, στὴ μικρὴ σπηλιὰ τῆς ἀκρογιαλιᾶς, στὶς δυὸ ψαράδικες ταβερνοῦλες... Σὲ μιὰ ἀπὸ κεῖνες τὶς στιγμὲς τῆς μοναξιᾶς καὶ τῆς γαλήνης, ἕνας πλανόδιος φωτογράφος στάθηκε μποροστά μας καὶ μᾶς ἐ**κρότεινε ν' ἀπαθανατίσῃ τὴ ρέμβη μας.** Κατὰ τὸ σύστημά μου, τὸν ἔβαλα νὰ μὰς διηγηθῇ τὴν ἱστορία του : Ἦταν γέρος, πρόσφυγας ἀπὸ τὸν Πόντο, ἄλλοτε «ἔμπορας τσοχῶν καὶ ὑφασμάτων» καὶ τώρα «ἔτσι τἀφερε ἡ κατάρα». Εἶχε ρθεῖ πρωϊνός, ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, παρακολουθῶντας τοὺς ἐκδρομεῖς, ὅπως τὰ σκυλόψαρα πίσω ἀπὸ τὰ βαπόρια... Φαίνεται πὼς ἐμᾶς τοὺς δυὸ μᾶς εἶχε βάλει ξεχωριστὰ στὸ μάτι, θἄχε ἀκούσει νὰ λέμε στίχους, γιατὶ ὅταν δεχτήκαμε νὰ γείνουμε πελάτες του, ὁ πονηρὸς Ἀνατολίτης, χαμογελώντας, ἔκανε καὶ τὸ σχετικὸ χωρατό :

—Ἐλόγου σας, ποὺ εἴσαστε... ἔτσι νὰ εἴπωμεν...

—...νὰ εἴπωμεν ;...

—Ἔ, τῆς φαντασίας... Τὸ λοιπόν, νὰ κοιτᾶτε τὸν φακὸν καὶ νὰ.... ἐμπνέβεστε !...

Καθὼς βλέπουν οἱ ἀγαπητοὶ ἀναγνῶστες, σιμμορφωθήκαμε μὲ τὴν ὁδηγία τοῦ φωτογράφου, καὶ ὁ Ποσειδὼν ἂς μᾶς γενῇ ἵλεως.

Στὸ μεταξύ, ὁ δίφρος τοῦ Ἠλίου κατέβαινε στὴ δύση του, καὶ ὅλοι οἱ «Φίλοι τῆς Ἀκτῆς» συγκεντρώθηκαν ξανὰ στὸ Ναό, γιὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸ ξαζουσμένο θέαμα. Καὶ ὅταν ὁ ἡλιακὸς δίσκος, κόκκινος σὰν τεράστιο ἑκατόφυλλο, ἔγειρε σκορπίζοντας τὰ στερνά του ροδοτέταλα στὰ μεπλάβα νερά, μιὰ μεγαλόστομη ἰαχή, ἀπὸ ἑβδομηντα-πέντε νεανικὰ στήθη, ἐχαιρέτισε τὸ ὑπέροχο ξεφύλλισμα τοῦ οὐρανίου ρόδου.

1934

ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ, ΓΝΩΜΕΣ, ΑΞΙΩΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΗ ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

Ὁ ἔρωτας, καθὼς καὶ ἡ τύχη, δὲν εὐνοεῖ ἐκείνους ποὺ τὸν κυνηγᾶνε. Προτιμάει πάντα ἐκείνους ποὺ κοιμοῦνται ἀμέριμνοι στὰ χείλη τῶν πηγαδιῶν. Ναί, πολὺ συχνὰ τὰ φιλήματα τῶν βασιλιάδων καὶ τῶν Θεῶν δίνονται σὲ μάτια κλεισμένα. Θεόφ. Γκωτιὲ

* * *

Ὅταν εἶνε κανεὶς πολὺ ἐρωτευμένος, λέει πάντα πολλὲς ἀνοησίες. Ἐπίσης εἶνε ἀδύνατον νὰ μιλᾶη κανεὶς πολλὴν ὥρα γιὰ τὸν ἔρωτα, χωρὶς νὰ πῇ βλακεῖες. Πώλ ντὲ Κόκ

* * *

Ὁ ἔρωτας εἶνε ὁ ταραξίας τοῦ κόσμου. Βάκων

* * *

Ὁ ἔρωτας καὶ ἡ φιλοδοξία εἶνε οἱ περισσότερο θορυβώδεις φιλοξενούμενοί μας. Α. Ντωντὲ

* * *

Ὁ ἔρωτας εἶνε μιὰ τρέλλα, ἀλλὰ τόσο ἐπιθυμητή !... Σαμφὸρ

* * *

Τὰ μόνα πράγματα ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ κρύψῃ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, εἶνε ὁ βήχας καὶ ὁ ἔρωτας. Ἀθήναιος

* * *

Τὸ νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ πῇ πόσο ἀγαπάει, σημαίνει ὅτι δὲν ἀγαπάει καθόλου. Πετράρχης

* * *

Ἔρωτα πραγματικὸ αἰσθάνεται μονάχα ἐκεῖνος ποὺ ἀγαπάει ἕνα μονάχα πρόσωπο. Ἐκεῖνος ποὺ ἰσχυρίζεται πὼς εἶνε ἐρωτευμένος μὲ πολλὰ συγχρόνως πρόσωπα, ἔχει ψυχὴ διεφθαρμένη. Μ. Πουσσανὲλ

* * *

Ὁ ἔρωτας εἶνε ἕνα ἀποδημητικὸ πουλί, τὸ ὁποῖον ἡ γυναῖκες περιμένουν μὲ περιέργεια κατὰ τὴν νεότητά τους, τὸ κρατοῦν μὲ εὐχαρίστησι στὴν ὡριμη ἡλικία τους καὶ τὸ ἀφήνουν με λύπη νὰ τοὺς φύγῃ, ὅταν γεράσουν. Α. Ρικάρντ

* * *

Ὁ ἔρωτας εἶνε ἕνα παιδάκι ἡλικίας ἓξη χιλιάδων χρόνων. Ὁ Μαθουσάλας, συγκρινόμενος πρὸς τὸν ἔρωτα, εἶνε ἕνα νήπιον. Ρ. Οὐγκὼ

* * *

Κάθε ἐρωτευμένος ὀφείλει νὰ εἶνε ὀχρός ! Ἡ ὀχρότης εἶνε τὸ κυριώτερο σύμπτωμα τοῦ ἔρωτος εἶνε τὸ χρῶμα ποὺ τοῦ ταιριάζει !... Ὀβίδιος

Ὁ ἔρωτας καὶ τὴν πιὸ κουτὴ γυναίκα τὴν κάνει ἔξυπνη, ἐνῶ τὸν ἄνδρα, κλὶ τὸν πιὸ ἔξυπνο ἀκόμη, τὸν κάνει ἀνόητο ! Σαμφὸρ

* * *

Ὁ ἔρωτας εἶνε γυιὸς τῆς φτώχειας καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ πλούτου. Τῆς φτώχειας, γιατὶ πάντα ζητάει, καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ πλούτου, γιατὶ εἶνε τρομερὰ σπάταλος. Πλάτων

* * *

Τὰ δάκρυα τῶν ἐρωτευμένων εἶνε τὶς περισσότερες φορὲς ἕνα ὑπερβολικὸ χαμόγελο καὶ τίποτε περισσότερο. Σταντὰλ